

De hydrografie in Opwijk en Mazenzele

De natuurlijke beken en hun grachten vormden eeuwenlang zowat de enige of toch een belangrijke bron van (drink)water voor de bewoners van onze dorpen.

Het lijkt ons dan ook logisch hieraan enige aandacht te geven in het kader van deze publicatie over ons drinkwater.

Hydrografie (1)

De dominerende heuvelrug vormt eveneens de *waterscheiding* tussen de noordelijke grachten en beken, afvloeiend naar de *Dender* en de zuidelijke waters, behorend tot het *Rupelbekken*. Deze waterscheiding valt, binnen de Opwijkse grenzen, grotendeels samen met de *Vilvoordse steenweg*.

De *noordelijke grachten* en beken kennen veelal een consequente loop. Zij ontspringend doorgaans rond de 30 meter hoogtelijn, waar zij aan de noordzijde van de heuvelrug de Ledo-Wemmeliaan waterrijke laag aanboorden en een reeks permanente bronnen deden ontstaan. Nadien lopen zij steeds in dezelfde ZZW-NNO richting lopend als de helling van de geologische lagen en voeren het water van Noord-Opwijk naar de *Brabantse beek* voeren. Deze hoofdbeek heeft haar richting subsequent of loodrecht op haar bijbeken en voert al dit water als verzamelriool langs Lebbeke, waar zij *Vondelbeek* genoemd wordt, naar de Dender.

1. De Denderbeken

Als beken ontmoeten we hier van west naar oost: *de Klokebeek*, *de Nijverseelbeek*, *de Kluisbeek*, *de Asbeek* en *de Brabantse beek*.

De Klokebeek heeft een deel van haar bronnen in de meest westelijke zone van Opwijk. Zij vormt gedeeltelijk de noordwestelijke grens tussen Opwijk-Baardegem en Opwijk-Lebbeke.

De Nijverseelbeek heeft haar brongebied te Blauwbrug (Steenweg op Brussel), vormt in haar eerste vervlakkings-

gebied van Dokkene, stroomt dwars door Nijverseel en mondt in de Brabantse beek iets noordwaarts van 't Hoeksken.

De Kluisbeek, die haar brongebied in Trod en Diepenbroek heeft, stroomt langs Karenveldstraat, Bunders en Eeksken naar de hoofdbeek.

De Asbeek, die op de Hulst ontspringt, laat het dorpscentrum links liggen en ontmoet de Brabantse beek iets ten noorden van de Asbeekweg.

De Brabantse beek zelf kent een mager ontstaan in Peizegem aan de Molenbaan, maar vindt haar voornaamste bronnen in het moerasgebied van Broevink en Kemmeken.

Behalve de hoofdbronnen, ontstaan door aftappen van de Wemmeliaanzanden, hebben deze beken meestal ook tijdelijke bronnen, ontstaan door uitsijpelen van water uit de hangende waterafvoer in het leemdek van de heuvelrug.

2. De Rupelbeken

De *Rupelbeken* ontspringen ten zuiden van genoemde heuvelrug, als een reeks aan deze heuvelrug min of meer evenwijdige waterloopjes. Deze zijn reeds tot één verzamelbeek samengestroomd aan de meest oostelijke grensuitsprong van Opwijk met Merchtem. Deze verzamelbeek vloeit te Merchtem in de *Grote Molenbeek* om zo langs Steenhuffel en Lippelo het regenwater van zuidelijk Opwijk naar de *Rupel* te voeren. Van noord naar zuid treffen we de volgende beken aan: *de Regenwortelbeek*, *de Langeveldbeek*, *de Puttenbeek-Puttengracht*.

De Regenwortelbeek ontspringt op de Melkspinne, vormde vroeger de grens tussen Opwijk en Mazenzele, en stroomt ten Oosten van de Langeveldstraat in de Langeveldbeek.

De Langeveldbeek, voor haar samenvloeiing met de *Regenwortelbeek*, ook wel *Stampbeek* genoemd, heeft haar bronnen in de Tongeriaanlagen, aan de voet van het Kravaalbos, snijdt Mazenzele in twee en stroomt ongeveer één

kilometer op de grens Opwijk-Merchtem. Te Mansteen wordt zij ook wel *Molenbeek* genoemd (Molenbeekstraat). De *Wersbeek* heeft een oorspang te Vogelzang (Asse) en een tweede te Krokegem (Asse), stroomt doorheen de Merchtemse Paddebroeken, waar zij van naam verandert tot **Puttenbeek**. Te Mansteen is eeuwen geleden een kunstmatige doorsteek gemaakt, als bijkomende watervoorziening van de Oude Molen aan de Molenbeekstraat, zodat het grootste gedeelte van het water rechtstreeks naar de Langeveldbeek stroomt en slechts een klein deel de vroeger natuurlijke weg vervolgt langs de **Puttengracht**.

Door het gemeentebestuur is zwijgend toestemming verleend tot het verder volstorten van deze Puttengracht wat in de komende jaren tijdens regenrijke perioden, vooral tijdens de winter, aanleiding zal geven tot erge overstromingen, daar al het water dan onvoldoende afvloeit zal vinden langs de kleine kunstmatige doorsteek.

Zowel de naamgeving als het algemeen uitzicht van de bedding van deze beek wijzen op een kunstmatige verlaging van de valleibodem door afgraving. Volgens J. Lindemans in zijn: 'Geschiedenis der gemeente Opwijk' zou door de Opwijkse boeren tijdens de achttiende eeuw hier witte en zwarte aarde weggegraven zijn. Zij zouden deze organische gronden gebruikt hebben voor de verbetering van hun akkers. Deze witte en zwarte gronden waren, volgens J. Lindemans, ontstaan door de organische resten van de activiteiten van *paalbewoners* langs deze beek tijdens het Neolithicum. Ondertussen is duidelijk dat dit niet het geval is. Het verschil tussen witte en zwarte gronden heeft wellicht te maken met ofwel een verschil in de geologische laag ofwel een uitloging van een bepaalde bodem ofwel een kleurverschil dat het gevolg is van het verschil tussen de winter- en zomergrondwatertafel.

Nu rest hier een diepe afgraving, die moerassig is en een mooie *rietkraag* vormt.

- (1) Zie ook
BURSENS Walter, *De hydrografie*, in
Opwijk ons dorp, Davidsfonds Opwijk,
1978, pag. 14-15 + kaart pag. 12-13.
-